«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з наукової роботи
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
_____ Ганна ТОЛСТАНОВА
«10» березня 2026 р.

ВИСНОВОК

Київського національного університету імені Тараса Шевченка про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Витяг

з протоколу № 10 засідання кафедри службового та медичного права
Навчально-наукового інституту права
від «12» березня 2026 року

Присутні: Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович; д.ю.н., проф., професор кафедри службового та медичного права Проневич Олексій Станіславович; д.ю.н., проф., професорка кафедри службового та медичного права Литвин Наталія Анатоліївна; д.ю.н., проф., професорка кафедри службового та медичного права Мацелюх Іванна Андріївна; асистентка

кафедри, к.ю.н. Мельник Алла Анатоліївна; секретар засідання, старша лаборантка – Хоменко Євгенія Олексіївна.

Запрошені:

Серед присутніх 4 докторів юридичних наук і 1 кандидатка юридичних наук – фахівці зі спеціальності, з якої виконувалася дисертація.

Порядок денний:

Обрання форми проведення засідання кафедри службового та медичного права в офлайн-форматі, безпосередньо на кафедрі службового та медичного права за адресою м. Київ, вул. Володимирська, 60.

Засідання кафедри службового та медичного права є правомочним, якщо в її роботі бере участь не менше 2/3 членів кафедри. Таким чином, кількість присутніх членів кафедри є достатньою для проведення засідання.

За відсутності інших пропозицій від членів кафедри, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович, запропонував схвалити офлайн-формат проведення засідання кафедри службового та медичного права.

УХВАЛЕНО:

За результатами голосування (за – 5, проти – 0, утримались – 0) провести засідання кафедри 12 березня 2026 року в форматі офлайн.

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович:

Розпочинаємо обговорення дисертаційної роботи аспірантки кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Науковий керівник – докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка Литвин Наталія Анатоліївна.

Дисертація виконувалась на кафедрі службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Тема дисертації «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» затверджена на засіданні Вченої ради Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 4 від 25 листопада 2022 року).

Слово надається аспірантці – Мамці Валерії Віталіївні.

Виступили:

Здобувачка Мамка Валерія Віталіївна представила презентацію за основними положеннями дисертації «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Аспірантка Мамка Валерія Віталіївна:

Шановний Головуючий! Шановні присутні члени кафедри службового та медичного права! До вашої уваги представляємо дисертаційну роботу на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Актуальність дослідження адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України, а також переосмислення державної політики щодо охорони здоров'я та забезпечення реабілітаційної підтримки військовослужбовців, зумовлено зростанням кількості осіб, що отримали поранення, травматичних ушкоджень, психічних порушень та посттравматичних станів серед захисників України

сформувало невідкладний суспільний запит на розбудову цілісної, ефективної системи медичної та психологічної реабілітації, що інтегрована у загальну систему сектору безпеки та оборони держави.

Згідно з останньою оцінкою потреб у сфері охорони здоров'я в Україні, проведеною ВООЗ (жовтень 2024 року), 68% українців повідомляють про погіршення свого здоров'я порівняно з довоєнним періодом. Найпоширенішими проблемами є питання психічного здоров'я, які зачіпають 46% населення, далі — психічні розлади (41%) та неврологічні розлади (39%). Більше того, війна посилила потреби у сфері охорони здоров'я, особливо в таких напрямах, як лікування травм і реабілітація. Міністерство охорони здоров'я оцінює, що станом на середину 2024 року внаслідок війни було проведено 100 000 ампутацій. Гострий дефіцит фахівців з травматології, протезування та реабілітаційних послуг ще більше загострив кризу. Одужання часто є питанням часу, але також може бути питанням можливостей. Довгострокові реабілітаційні послуги для людей, які зазнали поранень унаслідок війни, будуть необхідними як для фізичного, так і для психологічного відновлення.

Більше того, за даними наукових досліджень, майже 250 000 осіб в Україні щороку потребують реабілітаційних послуг у зв'язку із травмами, пораненнями, наслідками хвороб та бойових дій, що включає як військовослужбовців, так і цивільних пацієнтів. Ця цифра охоплює потребу у фізичній, функціональній та психосоціальній реабілітації і значно перевищує можливості існуючої медичної інфраструктури.

Ці дані підтверджують, що потреба в реабілітаційних послугах в Україні є масштабною і триваюче зростаючою, що стимулює необхідність посилення правового, організаційного та фінансового забезпечення процедур відновлення здоров'я та соціальної адаптації постраждалих. У такому контексті реабілітація перестає бути виключно медичною категорією та набуває значення комплексного публічно-правового інституту, який потребує системного адміністративного врегулювання.

Саме крізь призму цього інституційного виміру варто розглядати медичну та психологічну реабілітація військовослужбовців, яка виступає не лише інструментом відновлення їхнього здоров'я, але й механізмом збереження національного ресурсу обороноздатності та стійкості держави. Водночас фактичний стан організації реабілітаційних процесів протягом тривалого часу характеризувався фрагментарністю адміністративних механізмів, недостатністю правових процедур та низьким рівнем нормативної регламентації взаємодії різних інституцій: військових, медичних, психологічних, соціальних та громадських.

Зміни, що розпочалися з моменту імплементації спеціального законодавства у сфері реабілітації у системі охорони здоров'я, запровадження міжвідомчих програм, адаптації міжнародних протоколів реабілітаційної допомоги, та модернізації нормативно-правової бази, створили концептуальне підґрунтя для формування адміністративно-правового механізму гармонізованого керування реабілітаційними процесами. У цьому контексті особливе значення набули принципи мультимодальної допомоги, мультидисциплінарності, індивідуалізації реабілітаційної траєкторії та інтеграції державних і недержавних реабілітаційних інституцій.

Стратегічне місце в адміністративно-правовому забезпеченні реабілітації військовослужбовців посідає не лише діяльність центральних органів виконавчої влади, а й розгалужена мережа уповноважених структурних підрозділів у військових частинах, закладах охорони здоров'я, центрах психологічної підтримки та соціальних службах. Формується нова модель взаємодії: від вертикально-бюрократичного адміністрування до адаптивного, людиноцентрованого управління реабілітаційним процесом, що передбачає міжсекторальну координацію та міждисциплінарну взаємодію.

Метою дисертаційного дослідження є формування комплексних теоретичних засад адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України та

розробка на їх основі практичних рекомендацій щодо вдосконалення національного законодавства і механізмів реалізації реабілітаційної політики.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких основних завдань:

- з'ясувати науковознавчі підходи та методологію дослідження медичної та психологічної реабілітації в Україні та світі;
- розкрити теоретико-правове розуміння сутності медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців ЗСУ та її доктринальних моделей;
- проаналізувати процес становлення та розвиток державної політики України щодо медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців у ретроспективному і сучасному вимірах;
- визначити адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів публічної адміністрації, що забезпечують медичну та психологічну реабілітацію;
- охарактеризувати адміністративно-правові форми діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців;
- розкрити сутність адміністративно-правових методів реалізації повноважень органів публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців;
- проаналізувати зарубіжний досвід правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців;
- запропонувати теоретичні та практичні пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Основними положеннями, що обумовлюють наукову новизну та виносяться на захист, є такі:

вперше:

– запропоновано авторські визначення понять «медична реабілітація військовослужбовців», «психологічна реабілітація військовослужбовців», «адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців». Медична реабілітація військовослужбовців – це комплексний процес відновлення здоров'я, який починається з надання першої медичної допомоги та стабілізації стану військовослужбовця, і завершується досягненням максимально можливого відновлення фізичної функціональності для повернення до виконання службових обов'язків або адаптації до нових фізичних умов. Процес реабілітації включає постійний моніторинг стану здоров'я та коригування лікування залежно від потреб військовослужбовця, а також враховує психологічні аспекти, необхідні для забезпечення ефективної адаптації до служби. Психологічна реабілітація військовослужбовців – це організований відновлювальний процес, що починається з діагностики та оцінки психічного стану, включає корекцію психічних порушень, адаптацію до мирного життя, соціальну реінтеграцію та підтримку психоемоційного здоров'я протягом всього процесу. Завершується цей процес досягненням стабільного психоемоційного стану, готовності до повернення до професійної діяльності або ефективної соціальної адаптації, з постійним моніторингом та коригуванням реабілітаційного плану відповідно до потреб військовослужбовця. Доведено, що медична та психологічна реабілітація військовослужбовців не є взаємозамінними видами. Адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців - це система норм адміністративного права, що

регулюють організацію, повноваження та взаємодію органів державної влади, військово-медичних та медичних установ, реабілітаційних центрів та інших суб'єктів, які надають комплексні медичні й психологічні послуги для відновлення та адаптації військовослужбовців до мирного життя;

– доведено, що медична та психологічна реабілітація військовослужбовців не можуть бути взаємозамінними видами, а навпаки, є взаємодоповнювальними, але змістовно самостійними складовими єдиного реабілітаційного процесу, оскільки фізичне здоров'я та психічний стан військовослужбовців впливають один на одного;

удосконалено:

– теоретичні положення щодо розуміння понять «принципи діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації», «адміністративно-правові форми діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців», «адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців»;

– науково обґрунтовану систематизацію та деталізацію складу суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців шляхом їх поділу на три взаємопов'язані групи суб'єктів;

– класифікацію принципів діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації за такими критеріями: за сферою дії; за функціональним змістом. *за сферою дії:* загальні (соціальна справедливість, гуманізм, рівність, законність тощо); спеціальні (пацієнтоцентричність, своєчасність, послідовність, безперервність, функціональна спрямованість тощо). *за функціональним змістом*: правові (верховенство права, законність, прозорість, відкритість); етичні (повага до людської гідності, добровільність участі у реабілітаційних заходах, дотримання професійно-етичних стандартів взаємодії фахівців із пацієнтами); організаційні (децентралізація, інтеграція послуг, єдиний реабілітаційний простір, міжвідомча та міжсекторальна

взаємодія); технологічні (доказовість, інноваційність, використання сучасних реабілітаційних технологій, відповідність стандартам, цифровізація, телереабілітація);

– поділ спеціальних принципів на галузеві (безперервність та етапність відновлення, мультидисциплінарність, доказовість втручань, конфіденційність, недискримінаційність та чутливість до травм, відновлення автономності, інклюзивність) та інституційні (управлінська відповідальність та підзвітність, міжвідомча координація, ресурсне забезпечення та сталий розвиток, стандартизація та контроль якості послуг, міжнародна інтеграція);

– наукові підходи щодо доповнення системи спеціальних принципів новими, а саме: травмоорієнтованості, координаційної взаємодії, реінтеграції, адаптивності;

– видову класифікацію адміністративно-правових методів публічного адміністрування в контексті забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на правові, організаційні та економічні;

поділ адміністративно-правових форм діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на правові та неправові. До *правових форм* віднесено: нормотворчу діяльність, укладення адміністративних договорів, правозастосовну діяльність, організаційно-розпорядчу діяльність, контрольно-наглядову діяльність, а також звернення громадян. До *неправових форм* діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців віднесено: інформаційно-консультативну, організаційно-розпорядчу, планово-прогнозну діяльності, а також міжвідомчу та міжнародну співпрацю;

дістали подальшого розвитку:

– наукові підходи щодо необхідності подолання кадрового дефіциту через оновлення освітніх програм, прискорені програми підготовки та перепідготовки фахівців, що спеціалізуватимуться на медичній та

психологічній реабілітації, а також створення належних умов та фінансового забезпечення для заохочення та стимулювання спеціалістів;

– наукові положення щодо системи ефективної медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на підставі узагальнення зарубіжного досвіду США, Великої Британії, Ізраїлю та Хорватії, що дозволило визначити її ключові структурні складові та інституційні моделі;

– наукові підходи щодо розширення кола суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців та підтримано позицію про доцільність виокремлення як окремої підкатегорії суб'єктів кадрово-наукового забезпечення (університети, наукові установи), а також включення до організаційних суб'єктів Офісу Військового омбудсмана і Радника-уповноваженого Президента з питань реабілітації учасників бойових дій як елементів зовнішнього та внутрішнього контролю якості й захисту прав.

– наукові положення щодо розширення кола суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців шляхом включення Офісу Військового омбудсмана і Радника-уповноваженого Президента з питань реабілітації учасників бойових дій до організаційних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців – як елементи зовнішнього та внутрішнього контролю якості й захисту прав;

– положення щодо визначення оптимальної траєкторії реформування системи реабілітації, яка вбачається у трьох взаємопов'язаних напрямах: систематизації законодавства з одночасною уніфікацією базових понять і процедур; забезпеченні організаційної визначеності шляхом створення постійно діючого міжвідомчого координаційного органу; поетапній цифровізації процедур на засадах принципу «єдиного вікна»;

– становлення та розвиток державної політики України щодо медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців у ретроспективному і сучасному вимірах, з виокремленням трьох основних етапів, а саме: перший етап (1991–2000 рр.) – період переходу від радянської

моделі до формування національної системи правового регулювання, що характеризується прийняттям перших законодавчих актів, які фрагментарно та поверхнево передбачали надання медичних і реабілітаційних послуг військовослужбовцям; другий етап (2000–2014 рр.) – етап удосконалення законодавчого забезпечення, у межах якого було здійснено більш детальну нормативну регламентацію реабілітаційних процесів, однак із збереженням домінування медико-біологічного підходу; третій етап (з 2014 р. – дотепер) – етап системної трансформації державної політики, зумовлений збройною агресією проти України та гуманітарними викликами, що супроводжується впровадженням принципово нового підходу до організації реабілітації, зокрема переходом до біопсихосоціальної моделі та розширенням міжсекторальної взаємодії.

Визначаючи практичне значення одержаних результатів, варто зазначити, що результати дисертаційного дослідження можуть бути використані:

- *у науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, зокрема безпосередньо в процесі отримання ветеранами реабілітаційних послуг;
- *у правотворчій діяльності* – для вдосконалення нормативно-правового регулювання у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, у тому числі під час розроблення проєктів законів і підзаконних актів, що визначають порядок, механізми та гарантії надання реабілітаційних послуг, зокрема під час комплексної експертно-аналітичної оцінки законопроєкту «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (Договір № 230824B181 від 02.09.2024), в частині підготовки пропозицій щодо удосконалення правового регулювання психологічної реабілітації військовослужбовців (Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Міждисциплінарний аналітичний центр соціально-економічного добробуту та психічного здоров'я № 2-0414 від 15.04.2025 р.)

- *у правозастосовній діяльності* – з метою підвищення ефективності реалізації адміністративно-правових процедур щодо забезпечення доступності, безперервності та якості медичної й психологічної реабілітації військовослужбовців;

- *у навчальному процесі* – при розробці та викладанні навчальних дисциплін «Публічне адміністрування у сфері охорони здоров'я», «Медичне право».

Отже, на підставі проведеного дослідження обґрунтовано необхідність внесення комплексних змін до законодавства України. З метою удосконалення наявного правового регулювання реабілітації у сфері охорони здоров'я пропонуємо доповнити статтю 5 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» новими принципами:

- Травмоорієнтованість – забезпечення реабілітаційних заходів з урахуванням психологічної та фізичної травматизації військовослужбовців, ветеранів та осіб, постраждалих від бойових дій, з метою недопущення ретравматизації.

- Координаційна взаємодія – інтеграція медичних установ, соціальних служб, психологічних служб, громадських організацій та інших суб'єктів у єдину систему реабілітаційної допомоги.

- Реінтеграція – спрямування реабілітації не лише на відновлення здоров'я, а на повне повернення особи до суспільного життя, включаючи соціальну адаптацію та професійну діяльність.

- Адаптивність – здатність системи реабілітації оперативно реагувати на умови війни, збільшення кількості поранених, зміну безпекової ситуації та застосовувати гнучкі організаційні моделі.

1. Для підвищення ефективності та якості надання психологічної допомоги викласти пункт 27 Постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338 «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» в такій редакції:

«27. До складу мультидисциплінарної команди, що надає комплексну медико-психологічну допомогу ветеранам війни, членам їхніх сімей та деяким іншим категоріям осіб, повинні входити щонайменше п'ять осіб, зокрема обов'язково:

1. лікар-психіатр;

2. лікар-психотерапевт або лікар-психолог;

3. психолог;

4. фахівець із соціальної роботи (соціальний працівник або фахівець із соціального супроводу);

5. фахівець з реабілітації (у тому числі лікар з фізичної та реабілітаційної медицини або інший реабілітаційний спеціаліст відповідно до потреб отримувача послуг).

Координацію діяльності мультидисциплінарної команди здійснює кейс-менеджер з надання психологічної допомоги, який є обов'язковим членом такої команди.

Залежно від індивідуальних потреб отримувача послуг до складу мультидисциплінарної команди можуть залучатися інші фахівці відповідного профілю.

Фахівці, залучені до складу мультидисциплінарної команди, не можуть входити до складу більш як однієї мультидисциплінарної команди.».

Окрім того, в дисертаційному дослідженні запропоновано авторські визначення ключових понять у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців та адміністративно-правових засад діяльності відповідних суб'єктів, доведено їх взаємодоповнювальний характер, а також удосконалено теоретико-правові підходи до визначення принципів, форм і методів діяльності публічної адміністрації, систематизації суб'єктного складу та класифікації принципів за різними критеріями. водночас дістали подальшого розвитку наукові положення щодо кадрового забезпечення, імплементації зарубіжного досвіду та розширення кола суб'єктів.

Результати дисертаційного дослідження обґрунтовують необхідність подальшого вдосконалення адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців з метою підвищення ефективності діяльності суб'єктів публічної адміністрації, забезпечення належної якості та доступності реабілітаційних послуг, а також реалізації державної політики у сфері охорони здоров'я в умовах воєнного стану та у післявоєнний період.

Наше дисертаційне дослідження підтверджується науковими працями, в яких опубліковано основні результати дисертації. Відповідно, в рамках дисертаційного дослідження було опубліковано 4 статті та взято участь в наукових конференціях з наступною публікацією 6 тез.

Дякую за увагу!

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович:

Дякуємо за виступ і презентацію вашої роботи! Чи є у присутніх запитання?

Після закінчення презентації Мамки В.В. присутніми на захисті фахівцями були поставлені такі запитання:

1) **Доктор юридичних наук, професор, професор кафедри службового та медичного права Проневич Олексій Станіславович:** Валеріє Віталіївно, обрана тема вашої дисертаційної роботи є синтетичною, інтердисциплінарною та має важливе практичне значення для сучасної системи державної політики. Однією з актуальних проблем, що потребує наукового осмислення, є ефективність функціонування системи медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в умовах воєнного стану. У зв'язку з цим виникає питання: чи виникають на стадії впровадження нових адміністративно-правових механізмів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців певні ризики або перешкоди, зумовлені воєнним станом?

Мамка В.В.: Дякую за запитання, Олексію Станіславовичу! Так, дійсно, в умовах воєнного стану в Україні впровадження нових адміністративно-

правових механізмів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців може супроводжуватися низкою ризиків, які впливають на ефективність реалізації державної політики у цій сфері.

По-перше, воєнний стан обумовлює значне навантаження на систему охорони здоров'я та реабілітації, що пов'язано зі зростанням кількості поранених та травмованих військовослужбовців, які потребують комплексної медичної та психологічної допомоги. Це створює додаткові виклики для організації належного адміністративно-правового забезпечення функціонування реабілітаційної системи.

По-друге, певні труднощі можуть виникати у зв'язку з обмеженістю ресурсів, зокрема кадрових, фінансових та інфраструктурних, оскільки значна частина державних ресурсів спрямовується на забезпечення обороноздатності держави.

Крім того, в умовах воєнного стану актуалізується необхідність швидкої адаптації нормативно-правового регулювання та управлінських механізмів до нових викликів, що іноді може ускладнювати оперативне впровадження інноваційних моделей організації медичної та психологічної реабілітації.

Отже, певні ризики та організаційні труднощі на етапі впровадження нових адміністративно-правових механізмів дійсно можуть виникати, проте водночас воєнний стан стимулює розвиток та модернізацію системи реабілітації військовослужбовців, що сприяє формуванню більш ефективної та комплексної державної політики у цій сфері.

Дякую!

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович: Шановний Олексію Станіславовичу! Чи задоволені Ви відповіддю?

Доктор юридичних наук, професор, професор кафедри службового та медичного права Проневич Олексій Станіславович: Дякую, відповіддю задоволений.

2) **Кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри службового та медичного права Мельник Алла Анатоліївна**: Шановна Валеріє Віталіївно, які саме недоліки чинного законодавства у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, на Вашу думку, є найбільш критичними з точки зору адміністративно-правового регулювання?

Мамка В.В.: Дякую за запитання, Алло Анатоліївно!

По-перше, одним із найбільш суттєвих недоліків чинного законодавства є фрагментарність нормативно-правового регулювання у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців. Наразі відповідні питання регулюються значною кількістю нормативно-правових актів різного рівня, що іноді призводить до дублювання повноважень суб'єктів публічної адміністрації та ускладнює координацію їх діяльності.

По-друге, проблемним залишається питання чіткого визначення системи суб'єктів, відповідальних за організацію та забезпечення реабілітації військовослужбовців. На практиці до цього процесу залучено різні органи державної влади, зокрема Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство оборони України, Міністерство у справах ветеранів України, а також інші суб'єкти, однак механізми міжвідомчої взаємодії та координації їх діяльності потребують подальшого нормативного вдосконалення.

Крім того, потребує подальшого розвитку нормативне забезпечення функціонування мультидисциплінарних реабілітаційних команд, які відіграють ключову роль у наданні комплексної медичної та психологічної допомоги військовослужбовцям.

Отже, на нашу думку, удосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців має здійснюватися шляхом систематизації законодавства, чіткого визначення повноважень суб'єктів публічної адміністрації та посилення механізмів міжвідомчої координації у цій сфері.

Дякую!

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович: Шановна Алло Анатоліївно, чи задоволені Ви відповіддю?

Кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри службового та медичного права Мельник Алла Анатоліївна: Дякую, відповіддю задоволена.

3) **Докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Мацелюх Іванна Андріївна:** Валеріє Віталіївно, як Ви оцінюєте роль новоствореного інституту Військового омбудсмена у забезпеченні прав військовослужбовців на медичну та психологічну реабілітацію?

Мамка В.В.: Дякую за запитання!

На нашу думку, створення інституту Військового омбудсмена є системно важливим кроком у напрямі посилення гарантій захисту прав військовослужбовців, зокрема у сфері медичної та психологічної реабілітації, яка в умовах воєнного стану набуває особливої соціальної та правової значущості. Передусім, функціональне призначення Військового омбудсмена полягає у здійсненні незалежного контролю за дотриманням прав військовослужбовців, включаючи право на охорону здоров'я та реабілітацію, розгляді індивідуальних і колективних звернень, а також у виявленні фактів порушень з боку органів військового управління, закладів охорони здоров'я та інших суб'єктів публічної адміністрації. У контексті досліджуваної проблематики особливого значення набуває те, що Військовий омбудсмен виступає суб'єктом зовнішнього інституційного контролю у системі адміністративно-правового забезпечення реабілітації. Його діяльність доповнює внутрішньовідомчі механізми контролю, забезпечуючи більшу прозорість, підзвітність та орієнтацію системи на потреби військовослужбовців як отримувачів реабілітаційних послуг. Крім того, важливою є аналітична та нормотворча функція цього інституту. Узагальнюючи практику розгляду звернень, Військовий омбудсмен здатен: виявляти системні прогалини у

правовому регулюванні реабілітації; формувати пропозиції щодо вдосконалення законодавства; ініціювати зміни до підзаконних нормативно-правових актів, зокрема щодо порядку надання реабілітаційних послуг, діяльності мультидисциплінарних команд, стандартів якості та доступності допомоги. Також, на нашу думку, доцільно розглядати Військового омбудсмена як гаранта дотримання принципу людиноцентризму та травмоорієнтованого підходу у сфері реабілітації, що передбачає фокус на індивідуальних потребах військовослужбовця, безперервності допомоги та міжвідомчій координації. Важливим є і превентивний аспект діяльності: через здійснення моніторингів, перевірок та надання рекомендацій цей інститут може запобігати порушенням прав ще на ранніх стадіях, що особливо актуально у сфері психологічної допомоги, де проблема стигматизації та несвоєчасного звернення залишається поширеною.

Дякую!

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович: Дякую! Шановна Іванно Андріївно! Чи задоволені Ви відповіддю?

Докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Мацелюх Іванна Андріївна: Дякую, відповіддю задоволена.

4) **Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович:** Валеріє Віталіївно, у своїй дисертації Ви аналізуєте міжнародний досвід організації системи медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців. Скажіть, будь ласка, які ключові особливості організації цієї системи в таких країнах, як Ізраїль, США та Хорватія, і які елементи їхнього досвіду, на Вашу думку, доцільно врахувати при вдосконаленні адміністративно-правового забезпечення реабілітації військовослужбовців в Україні?

Мамка В.В.: Дякую за запитання!

У ході дослідження було встановлено, що в зазначених країнах система медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців має певні спільні риси, зокрема комплексний підхід до реабілітації та активну роль держави у координації відповідних процесів.

Так, у США функціонує розгалужена система підтримки ветеранів, яка реалізується через спеціалізовані державні інституції, зокрема Департамент у справах ветеранів. У межах цієї системи значна увага приділяється безперервності реабілітаційного процесу — від надання медичної допомоги до соціальної адаптації та професійної реінтеграції військовослужбовців.

В Ізраїлі система реабілітації військовослужбовців характеризується високим рівнем інтеграції медичної, психологічної та соціальної допомоги. Важливу роль відіграють спеціалізовані реабілітаційні центри, а також державні програми підтримки військовослужбовців, які зазнали поранень або психологічних травм.

У Хорватії, враховуючи досвід збройного конфлікту 1990-х років, сформовано систему реабілітації ветеранів війни, яка передбачає активну участь державних органів у забезпеченні їх медичної, психологічної та соціальної підтримки, а також розвиток мережі реабілітаційних установ.

Отже, аналіз міжнародного досвіду дозволяє зробити висновок про доцільність подальшого розвитку в Україні комплексної системи реабілітації військовослужбовців, посилення міжвідомчої координації діяльності суб'єктів публічної адміністрації, а також розширення мережі спеціалізованих реабілітаційних центрів.

Дякую!

5) Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович: Валеріє Віталіївно, у своїй роботі Ви приділяєте увагу мультидисциплінарним реабілітаційним командам. Скажіть, будь ласка, у чому полягає їх значення для ефективного функціонування системи медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців?

МамкаВ.В.: Дякую за запитання!

У межах дисертаційного дослідження мультидисциплінарні реабілітаційні команди розглядаються не лише як медична чи організаційна категорія, а передусім як інституційно-правовий механізм реалізації державної політики у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців.

Їх значення полягає у тому, що саме через діяльність таких команд забезпечується практична реалізація норм законодавства у сфері реабілітації, зокрема положень Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я», а також підзаконних актів, які регламентують порядок організації реабілітаційної допомоги.

З адміністративно-правової точки зору мультидисциплінарні команди виступають організаційною формою взаємодії різних суб'єктів системи охорони здоров'я та інших суб'єктів публічної адміністрації, діяльність яких спрямована на забезпечення комплексного відновлення військовослужбовців. Їх функціонування забезпечує реалізацію таких принципів державної політики у сфері реабілітації, як комплексність, безперервність та міжвідомча координація.

Крім того, нормативне закріплення діяльності мультидисциплінарних реабілітаційних команд сприяє визначенню правового статусу фахівців, їх повноважень, порядку формування індивідуальної реабілітаційної програми та механізмів координації діяльності суб'єктів публічної адміністрації у цій сфері.

Отже, мультидисциплінарні реабілітаційні команди виступають важливим адміністративно-правовим інструментом забезпечення ефективної реалізації права військовослужбовців на комплексну медичну та психологічну реабілітацію.

Дякую!

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович: Дякую, колеги! Переходимо до наступного етапу. Слово надається науковому керівнику, докторці юридичних наук, професорці, професорці кафедри службового та

медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Литвин Наталії Анатоліївні.

Докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Литвин Наталія Анатоліївна:

Добрий день, шановні колеги!

Мамка Валерія Віталіївна з 30.09.2021 по теперішній час навчається в аспірантурі Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Варто зазначити, що для дисертаційного дослідження Валерія Віталіївна обрала тему, яка є надзвичайно актуальною в наш час.

Актуальність теми дослідження зумовлюється зростанням кількості військовослужбовців, які внаслідок бойових дій зазнали поранень, травм та психологічних розладів і потребують комплексної медичної та психологічної реабілітації. У цих умовах особливої ваги набуває формування ефективної системи адміністративно-правового забезпечення реабілітації військовослужбовців, що має гарантувати доступність, безперервність та комплексність відповідних реабілітаційних заходів.

Дисертантка поставила перед собою амбітну мету — провести комплексний аналіз адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України в умовах воєнного стану з урахуванням сучасних викликів та міжнародного досвіду, і загалом досягла поставленої мети.

Працюючи над дисертаційним дослідженням, вона продемонструвала велику зацікавленість його темою та досить глибоке занурення в обрану проблематику. . У своїй дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії аспірантка врахувала більшість зауважень наукового керівника.

Структура роботи видається нам логічною, а виклад матеріалу є послідовним.

Під час навчання в аспірантурі та роботи над дисертацією Мамка Валерія Віталіївна загалом зарекомендувала себе як здібна юристка, що володіє необхідними дослідницькими та практичними компетентностями.

Мамка Валерія Віталіївна довела, що має потенціал для розвитку як науковця і зробила впевнений крок у цьому напрямку, підготувавши розглядувану роботу.

Дисертаційне дослідження є ґрунтовною науковою працею, що містить нові наукові положення, обґрунтовані висновки та практичні рекомендації. Важливість і цінність цієї роботи полягає не лише в комплексному аналізі, а й ґрунтовному теоретичному дослідженні та формулюванні наукових висновків, пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає і в тому, що можуть бути використані у: науково-дослідницькій діяльності, а також у навчальному процесі. Зокрема, напрацювання Валерії Віталіївни використовуються під час викладання дисциплін «Медичне право», та «Право охорони громадського здоров'я».

Підготовлена Мамкою Валерією Віталіївною дисертаційна робота на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» відповідає вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Узагальнюючи викладене, слід зазначити, що дисертаційне дослідження Мамки Валерії Віталіївни є завершеною, самостійною науковою працею, виконаною на належному теоретичному та методологічному рівні, яка містить науково обґрунтовані результати, що мають істотне значення для розвитку

адміністративного права та практики його застосування у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців.

З огляду на актуальність теми, рівень наукової новизни, обґрунтованість висновків і практичну значущість одержаних результатів, дисертаційна робота повною мірою заслуговує на позитивну оцінку, а її авторка — на присудження ступеня доктора філософії у галузі права.

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолії Іванович: Дякую, Наталіє Анатоліївно! Далі слово надається рецензентам: **Мацелюх Іванні Андріївні** - докторці юридичних наук, професорці, професорці кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка та **Мельник Аллі Анатоліївні** – кандидатці юридичних наук, асистентці кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рецензенти дисертаційної роботи, які наголосили на позитивних аспектах дослідження та висловили свої побажання і зауваження:

Докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Мацелюх Іванна Андріївна:

Дякую шановні колеги! Шановні аспіранти! Валеріє Віталіївно, мені надзвичайно приємно виступати сьогодні на фаховому семінарі.

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України», є ґрунтовними, аргументованими та належним чином обґрунтованими. Дисертантка продемонструвала здатність до глибокого теоретичного узагальнення, системного аналізу та критичного осмислення досліджуваної проблематики.

У дисертаційному дослідженні Мамки Валерії використано широкий спектр загальнонаукових (зокрема методи порівняння, аналізу та синтезу,

історико-правовий метод, метод системного аналізу) та спеціально-юридичних методів (формально-юридичний, структурно-функціональний, структурно-логічний аналіз), що дозволило забезпечити комплексний підхід до дослідження. Висновки дисертаційної роботи ґрунтуються на ретельному вивченні наукових джерел як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, а також на аналізі нормативно-правових актів.

Значним досягненням дисертантки є здатність до критичного аналізу наукових концепцій та підходів, формулювання самостійних висновків та їх аргументованого доведення. Виклад матеріалу відзначається чіткою логікою, структурованістю та відповідністю принципам наукової обґрунтованості. Дисертаційне дослідження підтверджує високий рівень наукової підготовки здобувачки та її обізнаність зі специфікою адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Авторка вірно визначила об'єкт і предмет дослідження, що забезпечило відповідність наукової роботи її меті та поставленим завданням. Структура дисертації є логічно вибудуваною та включає всі необхідні елементи: анотацію, перелік умовних позначень, вступ, три розділи (поділені на десять підрозділів), висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел і додатки.

Основні положення та результати дисертації відображені у 10 наукових публікаціях, зокрема у чотирьох статтях, опублікованих у вітчизняних фахових виданнях, та шести тезах доповідей.

Варто відзначити перший розділ дисертаційної роботи, у межах якого здійснено ґрунтовний аналіз теоретико-правових основ адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України. Зокрема, у підрозділі 1.1 досліджено науковознавче та методологічне підґрунтя дослідження медичної та психологічної реабілітації в Україні та світі, проаналізовано основні наукові підходи до розуміння сутності реабілітаційних процесів, а також окреслено

методологічні засади дослідження цієї проблематики. У підрозділі 1.2 розкрито теоретико-правове розуміння медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України, визначено її місце в системі державної політики у сфері охорони здоров'я, соціального захисту та відновлення функціональної спроможності військовослужбовців. У підрозділі 1.3 досліджено становлення та розвиток державної політики щодо медичної та психологічної реабілітації в Україні, проаналізовано етапи формування нормативно-правового регулювання у цій сфері та окреслено сучасні тенденції її розвитку в умовах воєнного стану.

Другий розділ дисертаційного дослідження присвячено аналізу адміністративно-правового механізму забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України. У підрозділі 2.1 розглянуто адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації, зокрема центральних органів виконавчої влади, органів військового управління, закладів охорони здоров'я та інших інституцій, що беруть участь у реалізації державної політики у цій сфері. У підрозділі 2.2 проаналізовано адміністративно-правові форми діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації, серед яких нормотворча діяльність, організаційно-управлінські заходи, реалізація державних програм та контроль за наданням реабілітаційних послуг. У підрозділі 2.3 досліджено адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації у цій сфері, зокрема методи адміністративного впливу, координації, стимулювання та контролю, що забезпечують ефективне функціонування системи реабілітаційної допомоги військовослужбовцям.

Третій розділ дисертаційного дослідження присвячено визначенню стратегічних орієнтирів розвитку адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України. У підрозділі 3.1 здійснено аналіз зарубіжного досвіду правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації осіб, які постраждали внаслідок військових дій, що дозволило визначити ефективні моделі організації

системи реабілітації та можливості їх адаптації в Україні. У підрозділі 3.2 обґрунтовано стратегічні підходи до удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення належного доступу військовослужбовців до медичної та психологічної реабілітації в Україні, з урахуванням сучасних викликів, зумовлених збройною агресією РФ та зростанням потреби у комплексній системі реабілітаційної допомоги військовослужбовцям.

Загалом дисертаційне дослідження виконано на високому теоретичному та прикладному рівні, характеризується системністю, науковою обґрунтованістю та практичною значущістю. У роботі здійснено комплексний аналіз правових та організаційних механізмів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, що дозволило сформулювати обґрунтовані наукові положення та практичні рекомендації щодо вдосконалення державної політики у цій сфері.

Результати дослідження мають вагоме значення для подальшого розвитку адміністративно-правового регулювання системи медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Дисертація Мамки В.В. відповідає встановленим вимогам до наукових досліджень на здобуття ступеня «доктора філософії» у галузі права. Оформлення роботи відповідає нормам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Враховуючи викладене, дисертаційне дослідження є завершеною науковою працею, що робить вагомий внесок у розвиток правової науки та практики.

Однак, високий рівень, професійність та самостійність проведеного Мамкою Валерією Віталіївною дослідження не виключають наявності дискусійних положень, зумовлених творчим авторським підходом. Окремі аспекти роботи можуть потребувати додаткових пояснень з боку авторки під час публічного захисту, оскільки вони становлять предмет наукової дискусії.

По-перше, у положеннях наукової новизни, зокрема в частині «дістали подальшого розвитку», авторка зазначає про необхідність подолання кадрового

дефіциту шляхом оновлення освітніх програм, запровадження прискорених програм підготовки та перепідготовки фахівців, а також створення належних умов і фінансових стимулів для їх заохочення. Водночас наведені пропозиції мають переважно організаційно-управлінський характер і потребують більш чіткого адміністративно-правового обґрунтування, зокрема визначення нормативних механізмів їх реалізації, компетенції відповідних суб'єктів та інструментів фінансового забезпечення. Така конкретизація посилила б галузеву спрямованість і практичну значущість сформульованих висновків.

По-друге, у підрозділі 2.3 «Адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації» авторка запропонувала поділ методів публічного адміністрування на правові, організаційні та економічні, що загалом відповідає усталеним підходам адміністративно-правової науки. Водночас потребує додаткового обґрунтування, чому саме така класифікація є оптимальною для цієї сфери, а також уточнення критеріїв її застосування з урахуванням специфіки реабілітаційних правовідносин.

Висловлені зауваження мають дискусійний та рекомендаційний характер, вони не стосуються фундаментальних положень дисертаційного дослідження, не впливають на його наукову цінність і не можуть розглядатися як суттєві недоліки. Навпаки, їх урахування може сприяти подальшій оптимізації викладу матеріалу, проте вони жодним чином не підривають наукових результатів та досягнень дисертантки й не повинні впливати на загальну позитивну оцінку її роботи.

З огляду на вищенаведене вважаю, дисертаційна робота Мамки В.В на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» є самостійною працею, яка базується на багатому джерельному матеріалі, має значне теоретичне та практичне значення, наукову новизну та відповідає вимогам «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення

разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Таким чином, дисертаційна робота Мамки Валерії Віталіївни може бути рекомендованою до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри службового та медичного права Мельник Алла Анатоліївна:

Високоповажні пані та панове!

Архітектоніка дисертаційного дослідження Мамки Валерії Віталіївни є обґрунтованою та збалансованою. Структура дисертації досить логічна, корелюється з артикульованою метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Авторкою опрацьовано значний пласт новітньої вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, актуальну нормативно-правову базу. Методологічну базу дисертаційного дослідження складає низка загальнонаукових і спеціально-правових методів наукового пізнання.

У роботі на основі використання сучасної методології наукового пізнання, здобутків національної та зарубіжної юридичної науки, із врахуванням міжнародних стандартів та європейського досвіду, положень чинного законодавства України, міжнародно-правових актів і рекомендацій міжнародних організацій здійснено всебічний аналіз теоретичних і практичних аспектів правового регулювання відповідної сфери.

У межах проведеного дослідження авторкою розкрито ключові проблеми адміністративно-правового регулювання медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, а також сформульовано науково обґрунтовані пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення чинного законодавства України та механізмів державного управління у зазначеній сфері.

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертації та наукових публікаціях авторки, характеризуються належним рівнем наукової обґрунтованості, логічністю та аргументованістю, сформульовані з дотриманням вимог, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового

ступеня доктора філософії, а також принципів наукової етики та академічної доброчесності.

Висновки дисертаційного дослідження мають фундаментальне та прикладне значення, можуть у подальшому використовуватися у науково-дослідній діяльності та навчальному процесі при підготовці навчально-методичних видань. Робота виконана державною мовою в академічному стилі, її структурні елементи є взаємозумовленими та взаємопов'язаними. Артикульовані дисертантом судження, узагальнення та висновки є достатньо обґрунтованими.

Загалом позитивно оцінюючи проведену наукову роботу, водночас зазначимо, що окремі положення дисертаційного дослідження потребують додаткового авторського обґрунтування, а саме:

1. У підрозділі 2.1. «Адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації» авторка пропонує розширити коло спеціальних принципів діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації та здійснює їх поділ на галузеві й інституційні. Водночас потребує додаткового обґрунтування критерій відмежування запропонованих принципів від уже існуючих загально-правових та галузевих принципів адміністративного права, а також чіткість підстав їх класифікації на галузеві та інституційні. Зокрема, окремі із запропонованих принципів (наприклад, координаційна взаємодія, підзвітність, стандартизація) можуть розглядатися як елементи організації діяльності або управлінські вимоги, що потребує додаткового теоретичного пояснення їх саме як принципів. Більш чітке методологічне обґрунтування посилило б системність та переконливість відповідних висновків.

2. У роботі приділено увагу нормативному регулюванню та інституційним аспектам адміністративно-правового забезпечення медичної й психологічної реабілітації військовослужбовців, однак аналіз судової практики представлено в обмеженому обсязі. З огляду на значення правозастосовної діяльності для оцінки ефективності адміністративно-правових механізмів,

доцільним було б ширше залучити рішення адміністративних судів, що стосуються доступу до реабілітаційних послуг, оскарження дій суб'єктів владних повноважень, визначення статусу та гарантій відповідних категорій осіб. Розширення цього аспекту посилило б практичну аргументацію дослідження та дозволило б більш повно відобразити реальний стан реалізації законодавчих положень.

Зазначені зауваження можуть бути враховані для оптимізації викладу проведеного дослідження, проте вони не ставлять під сумнів отримані дисертанткою наукові результати та досягнення, мають дискусійний характер і є суто рекомендаційними.

Дисертаційне дослідження Мамки Валерії Віталіївни «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» є самостійною працею, що ґрунтується на репрезентативній науковій та нормативно-правовій базі, має фундаментальне та прикладне значення, наукову новизну та відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), а також Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії. Дисертація Мамки Валерії Віталіївни може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертаційна робота Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України є самостійним та комплексним науковим дослідженням, що містить вагомі наукові здобутки, отримані на основі ґрунтовного аналізу широкого кола джерел.

Дисертантка продемонструвала глибоке володіння теоретичними та практичними аспектами предмета дослідження, а також відмінні знання у сфері

адміністративного, службового та медичного права. У роботі простежується здатність до самостійного наукового мислення, аргументованого формулювання висновків, надання практичних рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення законодавства та правозастосовної практики. Результати дослідження свідчать про високий рівень науково-методологічної підготовки дисертантки.

Дисертація Мамки В.В. є чітко структурованою та логічно послідовною. Мамка В.В. продемонструвала вміння формулювати наукові положення та висновки з дотриманням наукового стилю і високим рівнем аргументації. Отримані результати повністю відповідають поставленим у дослідженні цілям та завданням.

Висновки та рекомендації мають значну теоретичну та практичну цінність, що сприятиме не лише розвитку медичного права, а й вдосконаленню чинного законодавства України та підвищенню ефективності правозастосовної діяльності в контексті адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Апробація результатів дослідження у наукових публікаціях та на фахових конференціях підтверджує актуальність обраної теми, а також наукову новизну і практичну значущість отриманих результатів.

Загалом, дисертація Мамки Валерії Віталіївни є завершеним науковим дослідженням, що повністю відповідає вимогам, які висуваються до робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, та демонструє належний рівень професійної підготовки й наукової компетентності авторки.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» відповідає вимогам, закріпленим у Наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019 року) та Постанові Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року

№ 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Головуючий на засіданні - д.ю.н., проф., завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович: Дякую, шановним рецензентам! Переходимо до обговорення.

В **обговоренні** дисертації взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор, професор кафедри службового та медичного права Проневич Олексій Станіславович: Зазначив, що план дисертаційного дослідження грамотно складений, охоплює широкий спектр питань, пов'язаних із розвитком правового регулювання у відповідній сфері. Особливо підкреслюється актуальність дослідження, що підтверджується рівнем наукової дискусії, яка відбулася в межах обговорення. Порушені питання знаходяться у фокусі як національного законодавства, так і міжнародної правової доктрини, що свідчить про їхню значущість у правозастосовній практиці.

Поставлені в дисертації завдання повною мірою виконані, що демонструє глибину проведеного дослідження. Водночас, висловлено окремі зауваження щодо формулювання наукових завдань, які можуть бути уточнені для подальшої розробки тематики.

Наукова новизна роботи полягає у всебічному аналізі ключових проблем правового регулювання, обґрунтуванні необхідності їх вирішення як у теоретичному аспекті, так і в площині правозастосування та законодавчого вдосконалення. Особливо заслуговують на увагу положення, що мають практичне значення, а також апробація результатів дисертаційного дослідження.

Загалом дисертаційна робота є логічно структурованою, методологічно обґрунтованою, містить наукові висновки, які можуть бути корисними для подальшого розвитку адміністративного та фармацевтичного права.

Враховуючи наведене, робота повною мірою заслуговує на рекомендацію до публічного захисту у спеціалізованій вченій раді. Дякую!

Кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри службового та медичного права Мельник Алла Анатоліївна: Зазначила, що дисертаційне дослідження відзначається актуальністю обраної тематики, що зумовлена сучасними викликами, пов'язаними із забезпеченням прав військовослужбовців в умовах воєнного стану. Робота має комплексний характер, ґрунтується на системному підході та поєднує теоретичні напрацювання з практичними аспектами правозастосування. Окремо підкреслено, що авторкою здійснено ґрунтовний аналіз нормативно-правової бази, а також сформульовано низку пропозицій щодо вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців. Позитивно оцінено структуру дисертаційного дослідження, яка є логічно послідовною та відповідає поставленій меті.

У цілому дисертаційна робота справляє позитивне враження, є завершеним науковим дослідженням та заслуговує на рекомендацію до подальшого розгляду.

Докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Мацелюх Іванна Андріївна: Зазначила, що дисертаційне дослідження Мамки Валерії Віталіївни виконано на високому науково-теоретичному рівні та має вагоме значення для розвитку адміністративно-правової науки, зокрема у сфері правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців. Позитивно оцінено глибину опрацювання теоретико-методологічних засад дослідження, використання широкого кола наукових джерел та нормативно-правових актів, а також обґрунтованість сформульованих висновків і пропозицій. Особливо відзначено, що авторкою запропоновано нові підходи до визначення змісту адміністративно-правового забезпечення у відповідній сфері, а також удосконалено наукові положення щодо системи суб'єктів, форм і методів діяльності публічної адміністрації.

Узагальнюючи, слід зазначити, що дисертаційне дослідження відповідає встановленим вимогам, є самостійною, завершеною науковою працею та заслуговує на позитивну оцінку і рекомендацію до публічного захисту.

Доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри службового та медичного права Берлач Анатолій Іванович:

Зазначено, що тематика дисертаційного дослідження має полісистемний характер, що зумовлює її багатовимірність та комплексність у межах наукового аналізу. Окремо підкреслено значущість методологічного забезпечення роботи, що сприяє її науковій обґрунтованості та достовірності отриманих результатів. Висловлено побажання щодо більш чіткого формулювання висновків, що сприятиме їх практичній застосовності та науковій цінності. Зазначено, що Мамкою Валерією Віталіївною здійснено апробацію результатів дисертаційного дослідження.

З огляду на викладене, дисертаційне дослідження рекомендується до розгляду в спеціалізованій вченій раді.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України» подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Дисертаційне є комплексним дослідженням адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України в умовах воєнного стану та

післявоєнного відновлення держави. У роботі здійснено системний і міждисциплінарний аналіз реабілітації як складової державної політики у сфері охорони здоров'я, соціального захисту та національної безпеки, що дало змогу сформувати цілісне наукове бачення її адміністративно-правової природи.

У дисертації узагальнено сучасні наукові підходи до розуміння медичної та психологічної реабілітації, обґрунтовано її багатовимірний характер, який поєднує медичне відновлення, психологічну підтримку та соціальну реінтеграцію військовослужбовців. Розкрито теоретико-правове розуміння інституту медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, визначено його функціональне призначення, базові дефініції, принципи та доктринальні засади, а також доведено невзаємозамінність медичної і психологічної реабілітації як самостійних, але взаємопов'язаних процесів.

Проаналізовано еволюцію державної політики України у сфері реабілітації військовослужбовців у періоди 1991–2000 рр., 2000–2014 рр. та з 2014 р. дотепер, виявлено закономірності її трансформації від фрагментарної та медико-біологічної моделі до системного впровадження біопсихосоціального підходу в умовах збройної агресії проти України. Встановлено вплив воєнних викликів, міжнародних рекомендацій та стандартів на реформування національної реабілітаційної політики.

Визначено систему суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, розкрито їх правовий статус, компетенцію та адміністративно-правові засади діяльності. Систематизовано принципи діяльності відповідних суб'єктів, запропоновано їх класифікацію та обґрунтовано доцільність розширення кола спеціальних принципів з урахуванням потреб військовослужбовців і особливостей функціонування реабілітаційної системи у воєнний та післявоєнний періоди.

Досліджено форми та методи діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, визначено їх системний характер та роль у реалізації державної політики. Проаналізовано зарубіжний досвід правового забезпечення реабілітації

військовослужбовців і ветеранів, виокремлено основні інституційні моделі та обґрунтовано можливість адаптації окремих елементів такого досвіду з урахуванням національних особливостей України.

На основі проведеного дослідження сформульовано теоретичні узагальнення та практичні пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, спрямовані на систематизацію законодавства, підвищення ефективності міжвідомчої координації, забезпечення доступності та якості реабілітаційних послуг, а також формування людиноцентричної, безбар'єрної та стійкої моделі реабілітаційної допомоги в Україні.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є інноваційним та системним аналізом адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних сил України. Наукова новизна отриманих результатів дослідження проявляється у наступному:

вперше:

- запропоновано авторські визначення понять «медична реабілітація військовослужбовців», «психологічна реабілітація військовослужбовців», «адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців». Медична реабілітація військовослужбовців – це комплексний процес відновлення здоров'я, який починається з надання першої медичної допомоги та стабілізації стану військовослужбовця, і завершується досягненням максимально можливого відновлення фізичної функціональності для повернення до виконання службових обов'язків або адаптації до нових фізичних умов. Процес реабілітації включає постійний моніторинг стану здоров'я та коригування лікування залежно від потреб військовослужбовця, а також враховує психологічні аспекти, необхідні для забезпечення ефективної адаптації до служби. Психологічна реабілітація військовослужбовців – це організований відновлювальний процес, що починається з діагностики та оцінки психічного

стану, включає корекцію психічних порушень, адаптацію до мирного життя, соціальну реінтеграцію та підтримку психоемоційного здоров'я протягом всього процесу. Завершується цей процес досягненням стабільного психоемоційного стану, готовності до повернення до професійної діяльності або ефективної соціальної адаптації, з постійним моніторингом та коригуванням реабілітаційного плану відповідно до потреб військовослужбовця. Доведено, що медична та психологічна реабілітація військовослужбовців не є взаємозамінними видами. Адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців - це система норм адміністративного права, що регулюють організацію, повноваження та взаємодію органів державної влади, військово-медичних та медичних установ, реабілітаційних центрів та інших суб'єктів, які надають комплексні медичні й психологічні послуги для відновлення та адаптації військовослужбовців до мирного життя;

– доведено, що медична та психологічна реабілітація військовослужбовців не можуть бути взаємозамінними видами, а навпаки, є взаємодоповнювальними, але змістовно самостійними складовими єдиного реабілітаційного процесу, оскільки фізичне здоров'я та психічний стан військовослужбовців впливають один на одного;

удосконалено:

– теоретичні положення щодо розуміння понять «принципи діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації», «адміністративно-правові форми діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців», «адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців»;

– науково обґрунтовану систематизацію та деталізацію складу суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців шляхом їх поділу на три взаємопов'язані групи суб'єктів;

– класифікацію принципів діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації за такими критеріями: за сферою дії; за функціональним змістом. *за сферою дії:* загальні (соціальна справедливість, гуманізм, рівність, законність тощо); спеціальні (пацієнтоцентричність, своєчасність, послідовність, безперервність, функціональна спрямованість тощо). *за функціональним змістом*: правові (верховенство права, законність, прозорість, відкритість); етичні (повага до людської гідності, добровільність участі у реабілітаційних заходах, дотримання професійно-етичних стандартів взаємодії фахівців із пацієнтами); організаційні (децентралізація, інтеграція послуг, єдиний реабілітаційний простір, міжвідомча та міжсекторальна взаємодія); технологічні (доказовість, інноваційність, використання сучасних реабілітаційних технологій, відповідність стандартам, цифровізація, телереабілітація);

– поділ спеціальних принципів на галузеві (безперервність та етапність відновлення, мультидисциплінарність, доказовість втручань, конфіденційність, недискримінаційність та чутливість до травм, відновлення автономності, інклюзивність) та інституційні (управлінська відповідальність та підзвітність, міжвідомча координація, ресурсне забезпечення та сталий розвиток, стандартизація та контроль якості послуг, міжнародна інтеграція);

– наукові підходи щодо доповнення системи спеціальних принципів новими, а саме: травмоорієнтованості, координаційної взаємодії, реінтеграції, адаптивності;

– видову класифікацію адміністративно-правових методів публічного адміністрування в контексті забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на правові, організаційні та економічні;

– поділ адміністративно-правових форм діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на правові та неправові. До *правових форм* віднесено: нормотворчу діяльність, укладення адміністративних договорів, правозастосовну діяльність, організаційно-розпорядчу діяльність, контрольно-

наглядову діяльність, а також звернення громадян. До *неправових форм* діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців віднесено: інформаційно-консультативну, організаційно-розпорядчу, планово-прогнозну діяльності, а також міжвідомчу та міжнародну співпрацю;

дістали подальшого розвитку:

– наукові підходи щодо необхідності подолання кадрового дефіциту через оновлення освітніх програм, прискорені програми підготовки та перепідготовки фахівців, що спеціалізуватимуться на медичній та психологічній реабілітації, а також створення належних умов та фінансового забезпечення для заохочення та стимулювання спеціалістів;

– наукові положення щодо системи ефективної медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на підставі узагальнення зарубіжного досвіду США, Великої Британії, Ізраїлю та Хорватії, що дозволило визначити її ключові структурні складові та інституційні моделі;

– наукові підходи щодо розширення кола суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців та підтримано позицію про доцільність виокремлення як окремої підкатегорії суб'єктів кадрово-наукового забезпечення (університети, наукові установи), а також включення до організаційних суб'єктів Офісу Військового омбудсмана і Радника-уповноваженого Президента з питань реабілітації учасників бойових дій як елементів зовнішнього та внутрішнього контролю якості й захисту прав.

– наукові положення щодо розширення кола суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців шляхом включення Офісу Військового омбудсмана і Радника-уповноваженого Президента з питань реабілітації учасників бойових дій до організаційних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців – як елементи зовнішнього та внутрішнього контролю якості й захисту прав;

- положення щодо визначення оптимальної траєкторії реформування системи реабілітації, яка вбачається у трьох взаємопов'язаних напрямах: систематизації законодавства з одночасною уніфікацією базових понять і процедур; забезпеченні організаційної визначеності шляхом створення постійно діючого міжвідомчого координаційного органу; поетапній цифровізації процедур на засадах принципу «єдиного вікна»;

- становлення та розвиток державної політики України щодо медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців у ретроспективному і сучасному вимірах, з виокремленням трьох основних етапів, а саме: перший етап (1991–2000 рр.) – період переходу від радянської моделі до формування національної системи правового регулювання, що характеризується прийняттям перших законодавчих актів, які фрагментарно та поверхнево передбачали надання медичних і реабілітаційних послуг військовослужбовцям; другий етап (2000–2014 рр.) – етап удосконалення законодавчого забезпечення, у межах якого було здійснено більш детальну нормативну регламентацію реабілітаційних процесів, однак із збереженням домінування медико-біологічного підходу; третій етап (з 2014 р. – дотепер) – етап системної трансформації державної політики, зумовлений збройною агресією проти України та гуманітарними викликами, що супроводжується впровадженням принципово нового підходу до організації реабілітації, зокрема переходом до біопсихосоціальної моделі та розширенням міжсекторальної взаємодії.

На підставі проведеного дослідження вважаємо за необхідне запропонувати такі зміни до законодавства України:

З метою удосконалення наявного правового регулювання реабілітації у сфері охорони здоров'я пропонуємо доповнити статтю 5 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» новими принципами:

- Травмоорієнтованість – забезпечення реабілітаційних заходів з урахуванням психологічної та фізичної травматизації військовослужбовців,

ветеранів та осіб, постраждалих від бойових дій, з метою недопущення ретравматизації.

- Координаційна взаємодія – інтеграція медичних установ, соціальних служб, психологічних служб, громадських організацій та інших суб'єктів у єдину систему реабілітаційної допомоги.
- Реінтеграція – спрямування реабілітації не лише на відновлення здоров'я, а на повне повернення особи до суспільного життя, включаючи соціальну адаптацію та професійну діяльність.
- Адаптивність – здатність системи реабілітації оперативно реагувати на умови війни, збільшення кількості поранених, зміну безпекової ситуації та застосовувати гнучкі організаційні моделі.

1. Для підвищення ефективності та якості надання психологічної допомоги викласти пункт 27 Постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338 «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» в такій редакції:

«27. До складу мультидисциплінарної команди, що надає комплексну медико-психологічну допомогу ветеранам війни, членам їхніх сімей та деяким іншим категоріям осіб, повинні входити щонайменше п'ять осіб, зокрема обов'язково:

1. лікар-психіатр;

2. лікар-психотерапевт або лікар-психолог;

3. психолог;

4. фахівець із соціальної роботи (соціальний працівник або фахівець із соціального супроводу);

5. фахівець з реабілітації (у тому числі лікар з фізичної та реабілітаційної медицини або інший реабілітаційний спеціаліст відповідно до потреб отримувача послуг).

Координацію діяльності мультидисциплінарної команди здійснює кейс-менеджер з надання психологічної допомоги, який є обов'язковим членом такої команди.

Залежно від індивідуальних потреб отримувача послуг до складу мультидисциплінарної команди можуть залучатися інші фахівці відповідного профілю.

Фахівці, залучені до складу мультидисциплінарної команди, не можуть входити до складу більш як однієї мультидисциплінарної команди.»

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну значущість і можуть бути використані у:

– у науково-дослідній сфері – для подальшого теоретичного дослідження проблем адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, зокрема безпосередньо в процесі отримання ветеранами реабілітаційних послуг;

– у правотворчій діяльності – для вдосконалення нормативно-правового регулювання у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців, у тому числі під час розроблення проєктів законів і підзаконних актів, що визначають порядок, механізми та гарантії надання реабілітаційних послуг, зокрема під час комплексної експертно-аналітичної оцінки законопроєкту «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» (Договір № 230824B181 від 02.09.2024), в частині підготовки пропозицій щодо удосконалення правового регулювання психологічної реабілітації військовослужбовців (Довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Міждисциплінарний аналітичний центр соціально-економічного добробуту та психічного здоров'я № 2-0414 від 15.04.2025 р.)

– у правозастосовній діяльності – з метою підвищення ефективності реалізації адміністративно-правових процедур щодо забезпечення доступності, безперервності та якості медичної й психологічної реабілітації військовослужбовців;

– у навчальному процесі – при розробці та викладанні навчальних дисциплін «Публічне адміністрування у сфері охорони здоров'я», «Медичне право».

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно. Усі сформульовані наукові положення, аргументація, висновки та запропоновані рекомендації ґрунтуються виключно на проведених автором дослідженнях і аналітичній обробці отриманих результатів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки та наукові результати дисертаційного дослідження пройшли були апробовані під час участі в міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, зокрема: Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародно-правова оцінка російської воєнної агресії в Україні та захист фундаментальних прав людини» (м. Київ, 16 липня 2022 р.); Міжнародний науково-практичний конгрес «Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції» (м. Запоріжжя, 16 травня 2024 р.); Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови» (м. Київ, 2 травня 2024 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Публічне управління в Україні: історичний досвід та перспективи розвитку» (м. Київ, 12 березня 2025 р.); 1st International Scientific and Practical Conference «Science and Technology: Theory, Practice and Progress» (м. Краків, 3-5 вересня 2025 р.), XII Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень» (м. Київ, 20-21 листопада 2025 р.).

Результати дисертаційного дослідження оприлюднювалися у вигляді доповідей і виступів, що сприяло їх науковому обговоренню, уточненню окремих положень та формуванню практичних рекомендацій щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження викладено у 4 наукових публікаціях, з яких одна написана у співавторстві та опублікована в міжнародному журналі, що індексується у базі Scopus, 3 статті – у наукових фахових виданнях України, 6 тез доповідей на науково-практичних конференціях.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

1. Korolchuk O., Semenets-Orlova I., Mamka V., Chernetchenko O., Vasiuk N. State regulation of ensuring the quality medical care during martial law in Ukraine: Lessons for the international community. *Issues of Law & Medicine*. 2024. Vol. 39, C. 3-20. https://issuesinlawandmedicine.com/wpcontent/uploads/2024/05/ILM_V39n1_2024_full_issue_rev1.pdf.

2. Мамка В. В. Поняття та зміст медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2024. Вип. 6. С. 142–146. DOI https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2024.6.23

3. *Мамка В. В. Становлення та розвиток державної політики щодо медичної та психологічної реабілітації в Україні. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". – 2025. – № 7.* https://doi.org/10.25313/2520-2308-2025-7-11246

4. Мамка В. В. Адміністративно-правові засоби забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. *Наукові перспективи*. 2025. № 8 (62). С. 929–939. https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-8(62)-929-939

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Мамка В. В. Міжнародно-правова оцінка російської воєнної агресії проти України у світлі сучасного міжнародного права. Міжнародно-правова оцінка російської воєнної агресії в Україні та захист фундаментальних прав людини : матреіали Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 16 липня 2022 р.). Київ: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2022. С. 65–69.

2. Мамка В. В. Науковознавче та методологічне підґрунтя дослідження медичної та психологічної реабілітації. *Гуманітарні стандарти правових систем у сучасному світі: виклики, рішення, тенденції : матеріали Міжнародного науково-практичного конгресу.* Запоріжжя, 2024. С. 142–145.

3. Мамка В. В. Реабілітація як складова інтегрованої системи медичної допомоги. *Актуальні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 2024.* С. 452–453.

4. Мамка В. В. Державна політика щодо реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України: проблеми корупційних зловживань та механізми їх подолання. *Публічне управління в Україні: історичний досвід та перспективи розвитку : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 18 лютого 2025 р.).* За заг. ред. Л. Г. Комахи, Н. М. Корчак, Л. В. Гонюкової. Київ, 2025. С. 121–122.

5. Мамка В. В. Організаційно-правові засоби забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. *Science and Technology: Theory, Practice and Progress : 1st International Scientific and Practical Conference, Collection of Scientific Papers, September 3–5, 2025, Krakow, Poland.* Krakow : ISU, 2025. P. 105–109.

6. Мамка В. В. Організаційно-правові засоби забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні. Об'єднані наукою: перспективи міждисциплінарних досліджень : матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (Київ,

20-21 листопада 2025 р.) / Рада молодих вчених Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Київ, 2025. – С.107-108.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційне дослідження побудоване відповідно до визначеної мети, завдань та предмета роботи. Структура праці включає анотації, перелік умовних позначень, вступ, три розділи, що поділяються на десять підрозділів, висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел і додатки. Загальний обсяг дисертації складає 228 сторінок, з яких 181 сторінок займає основний текст. Список використаних джерел налічує 261 найменувань і охоплює 31 сторінок. Додатки викладені на 6 сторінках.

Характеристика особистості здобувача. Мамка Валерія Віталіївна наказом ректора від «30» вересня 2021 року № 454-34 зарахована на навчання в аспірантурі (денна форма навчання) Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю 081 «Право».

Мамка Валерія Віталіївна повністю виконала освітньо-наукову програму Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю 081 «Право», а також самостійно проводила наукове дослідження за темою дисертації.

Під час навчання в аспірантурі Мамка В.В. загалом зарекомендувала себе як здібна юристка, що володіє необхідними дослідницькими та практичними компетентностями. Працюючи над дисертаційним дослідженням, вона продемонструвала велику зацікавленість темою та досить глибоке занурення в обрану проблематику.

За період навчання в аспірантурі Мамка В.В. відвідувала заняття і успішно проходила усі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені навчальним планом та освітньо-науковою програмою аспірантури Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Практична значущість дисертаційного дослідження підтверджується, зокрема, участю автора у міжнародному проєкті «DAISI Ukraine», який реалізується Інститутом психіатрії КНУ спільно з Queen Mary University of

London та Асоціація психіатрів України за підтримки National Institute for Health and Care Research (NIHR) (Велика Британія). Проєкт спрямований на удосконалення системи психічного здоров'я шляхом розвитку мобільних мультидисциплінарних команд психологічної допомоги в громадах, що відповідає сучасним міжнародним стандартам та є критично важливим в умовах воєнного стану, зокрема в процесі медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців.

Учасники фахового семінару відзначили високий рівень підготовки дисертаційного дослідження, його актуальність, наукову новизну та практичну значущість, а також належний рівень апробації отриманих результатів. Висловлені в ході обговорення зауваження та пропозиції мають конструктивний характер і спрямовані на подальше вдосконалення окремих положень роботи. Загалом наукова спільнота позитивно оцінила результати дисертаційного дослідження та підтримала рекомендацію щодо його подання до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертаційна робота виконана українською мовою з коректним використанням юридичної та спеціальної термінології. Виклад матеріалу відзначається науковою послідовністю та чіткістю, що сприяє його зрозумілості та доступності для сприйняття. Текст відповідає нормам науково-дослідного стилю, забезпечуючи логічну структуру та аргументованість викладу.

Відповідно до **п.15** «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, пропонується такий склад разової ради:

Голова ради:

Берлач Анатолій Іванович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри службового та медичного права, Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Рецензенти:

Мацелюх Іванна Андріївна, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Мельник Алла Анатоліївна., кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційні опоненти:

Чеховська Ірина Василівна, докторка юридичних наук, професорка, кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету,

Калмикова Олена Вікторівна, кандидатка юридичних наук, професорка кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Усі члени разової спеціалізованої вченої ради не мають реального чи потенціального конфлікту інтересів щодо здобувачки Максименко Валерії Володимирівни (зокрема, не є її близькою особою) та/або його наукового керівника.

У результаті попередньої експертизи дисертації **Мамки Валерії Віталіївни** і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мамки Валерії Віталіївни на тему **«Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України»**.

2. Констатувати, що за актуальністю, степенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мамки В.В. відповідає спеціальності 081 Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою

Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію **Мамки Валерії Віталіївни на тему «Адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України»** до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 Право.

4. Рекомендувати Вченій раді Навчально-наукового інституту права затвердити склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради:

Берлач Анатолій Іванович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київський національний університет імені Тараса Шевченка.

Рецензенти:

Мацелюх Іванна Андріївна, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Мельник Алла Анатоліївна., кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри службового та медичного права Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Офіційні опоненти:

Чеховська Ірина Василівна, докторка юридичних наук, професорка, кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету,

Калмикова Олена Вікторівна, кандидатка юридичних наук, професорка кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Результати голосування щодо рекомендації до захисту дисертації Мамки Валерії Віталіївни:

«За» – 5

«Проти» – 0

«Утримались» – 0

Презентація Мамки Валерії Віталіївни: на 18 стор. додається.

Директорка
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
докторка юридичних наук, професорка **Оксана ВАСИЛЬЧЕНКО**

Головуючий на засіданні –
завідувач кафедри службового та медичного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
доктор юридичних наук, професор **Анатолій БЕРЛАЧ**

Секретарка засідання **Євгенія ХОМЕНКО**

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТА ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

ДИСЕРТАЦІЯ на здобуття ступеня доктора філософії у галузі права

Виконала:
Мамка Валерія Віталіївна

Науковий керівник:
Литвин Наталія Анатоліївна,
докторка юридичних наук, професорка

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ

Повномасштабна війна та системна агресія РФ з 2014 року зумовили необхідність переосмислення державної політики у сфері охорони здоров'я та реабілітації військовослужбовців.

Значне зростання кількості поранень, травм, психічних розладів і посттравматичних станів серед захисників України сформувало суспільний запит на створення ефективної системи медичної та психологічної реабілітації.

За оцінкою ВООЗ (2024), **68%** українців повідомляють про погіршення стану здоров'я, при цьому **46%** населення стикається з проблемами психічного здоров'я.

Станом на 2024–2025 рр. в Україні зафіксовано близько **95–120 тис. ампутацій**, що потребують тривалої медичної та функціональної реабілітації.

Щороку близько **250 тис. осіб** потребують реабілітаційних послуг, що значно перевищує можливості існуючої медичної інфраструктури.

У цих умовах реабілітація набуває значення комплексного публічно-правового інституту, який потребує належного адміністративно-правового регулювання.

Метою дисертаційного дослідження є:

- формування комплексних теоретичних засад адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України;
- розробка на основі теоретичних засад практичних рекомендацій щодо вдосконалення національного законодавства і механізмів реалізації реабілітаційної політики.

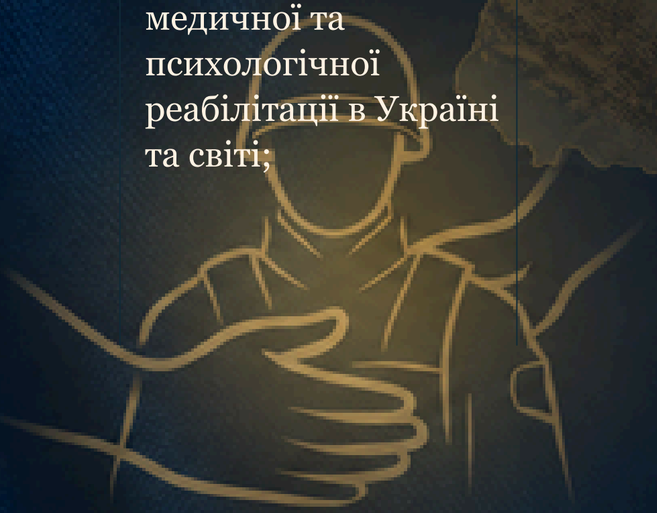
ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ:

1
з’ясувати науковознавчі підходи та методологію дослідження медичної та психологічної реабілітації в Україні та світі;

2
розкрити теоретико-правове розуміння сутності медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців ЗСУ та її доктринальних моделей;

3
проаналізувати процес становлення та розвиток державної політики України щодо медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців у ретроспективному і сучасному вимірах;

4
визначити адміністративно-правові засади діяльності суб’єктів публічної адміністрації, що забезпечують медичну та психологічну реабілітацію;

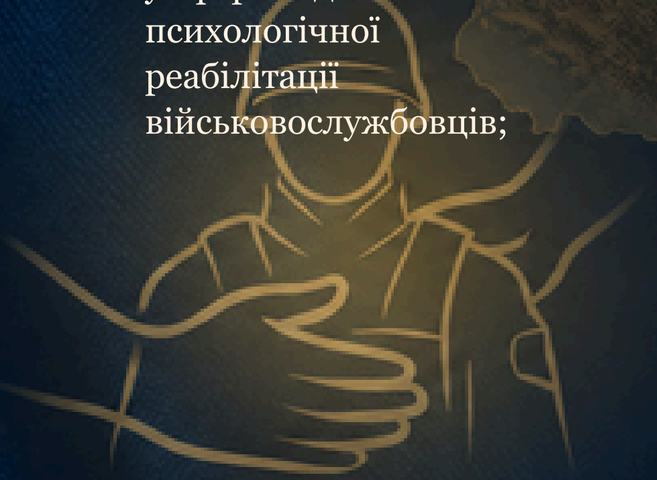
ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ:

5
охарактеризувати адміністративно-правові форми діяльності суб'єктів публічної адміністрації у сфері медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців;

6
розкрити сутність адміністративно-правових методів реалізації повноважень органів публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців;

7
проаналізувати зарубіжний досвід правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців;

8
запропонувати теоретичні та практичні пропозиції щодо удосконалення адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців в Україні.

Об’єкт і предмет дослідження

Об’єкт дослідження

Об’єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі організації, реалізації та правового регулювання медичної і психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

Предмет дослідження

Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Методи дослідження

Діалектичний метод

Аксіологічний метод

Історико-правовий метод

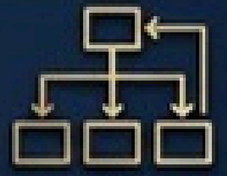
Формально-юридичний метод

Порівняльно-правовий метод

Метод системного аналізу

Структурно-функціональний метод

Метод аналізу та синтезу

Філософський метод

Герменевтичний метод

Загальнонауковий метод

Наукова новизна одержаних результатів:

вперше:

- запропоновано авторські визначення понять «медична реабілітація військовослужбовців», «психологічна реабілітація військовослужбовців», «адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців»;

- доведено, що медична та психологічна реабілітація військовослужбовців не можуть бути взаємозамінними видами, а навпаки, є взаємодоповнювальними, але змістовно самостійними складовими єдиного реабілітаційного процесу, оскільки фізичне здоров'я та психічний стан військовослужбовців впливають один на одного.

удосконалено:

- теоретичні положення щодо розуміння понять «принципи діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації», «адміністративно-правові форми діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців», «адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців»;
- науково обґрунтовану систематизацію та деталізацію складу суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців шляхом їх поділу на три взаємопов'язані групи суб'єктів;
- класифікацію принципів діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації за такими критеріями: за сферою дії; за функціональним змістом;
- поділ спеціальних принципів діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації на галузеві та інституційні;

- наукові підходи щодо доповнення системи спеціальних принципів новими, а саме: травмоорієнтованості, координаційної взаємодії, реінтеграції, адаптивності;
- видову класифікацію адміністративно-правових методів публічного адміністрування в контексті забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на правові, організаційні та економічні;
- поділ адміністративно-правових форм діяльності публічної адміністрації у сфері забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на правові та неправові;

Дістали подальшого розвитку:

наукові підходи щодо необхідності подолання кадрового дефіциту через оновлення освітніх програм, прискорені програми підготовки та перепідготовки фахівців, що спеціалізуватимуться на медичній та психологічній реабілітації, а також створення належних умов та фінансового забезпечення для заохочення та стимулювання спеціалістів;

наукові положення щодо системи ефективної медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців на підставі узагальнення зарубіжного досвіду США, Великої Британії, Ізраїлю та Хорватії, що дозволило визначити її ключові структурні складові та інституційні моделі;

наукові підходи щод розширення складу організаційних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців шляхом включення Офісу Військового омбудсмана і Радника-уповноваженого Президента з питань реабілітації учасників бойових дій до таких суб'єктів як елемент системи зовнішнього та внутрішнього контролю якості й захисту прав;
становлення та розвиток державної політики України щодо медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців у ретроспективному і сучасному вимірах, з виокремленням трьох основних етапів;

запропоновано виділити окрему підкатегорію суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців кадрово-наукового забезпечення (університети, наукові установи).

положення щодо визначення оптимальної траєкторії реформування системи реабілітації, яка вбачається у трьох взаємопов'язаних напрямах: систематизації законодавства з одночасною уніфікацією базових понять і процедур; забезпеченні організаційної визначеності шляхом створення постійно діючого міжвідомчого координаційного органу; поетапній цифровізації процедур на засадах принципу «єдиного вікна».

Нормативною основою дослідження є:

1. **Конституція України**
2. **Закони України:**

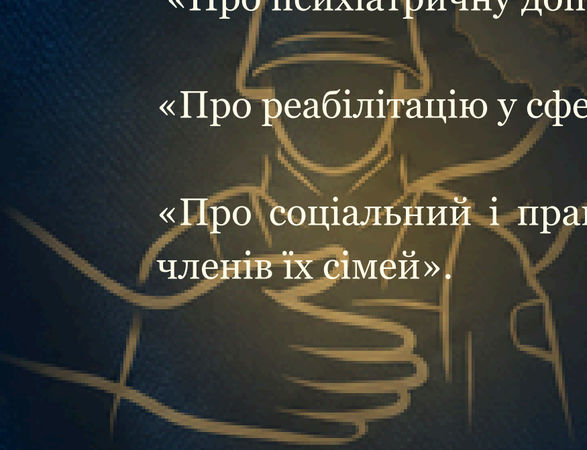
«Основи законодавства України про охорону здоров'я»

«Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»

«Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»,
«Про психіатричну допомогу»

«Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я»

«Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей».

3. **Підзаконні нормативно-правові акти:**

- Постанова Кабінету Міністрів України № 31 від 19 січня 2022 року «Про затвердження Порядку здійснення реабілітаційних заходів»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2018 року № 910 «Про затвердження Воєнно-медичної доктрини України»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 року № 539 «Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань охорони психічного здоров'я та надання психологічної допомоги особам, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 року № 1338 «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» та інші.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Основні етапи становлення державної політики України у сфері медичної та психологічної реабілітації:

перший етап:

1991

2000

перехід від радянської системи до нових норм (прийняття перших законів, які поверхнево передбачали надання реабілітаційних послуг)

другий етап

2000

2014

удосконалення законодавства, яке більш детально регламентувало реабілітаційні процеси, зокрема прийняття Закону України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» у 2005 році, що заклав правову основу для системного підходу.

третій етап

2014

сьогодні

виник у відповідь на виклики, зумовлені початком війни та гуманітарною кризою, та запровадив кардинально новий підхід у систему реабілітації.

Сформульовано авторські визначення:

медична реабілітація військовослужбовців – це комплексний процес відновлення здоров'я, який починається з надання першої медичної допомоги та стабілізації стану військовослужбовця, і завершується досягненням максимально можливого відновлення фізичної функціональності для повернення до виконання службових обов'язків або адаптації до нових фізичних умов. Процес реабілітації включає постійний моніторинг стану здоров'я та коригування лікування залежно від потреб військовослужбовця, а також враховує психологічні аспекти, необхідні для забезпечення ефективної адаптації до служби.

психологічна реабілітація військовослужбовців – це організований відновлювальний процес, що починається з діагностики та оцінки психічного стану, включає корекцію психічних порушень, адаптацію до мирного життя, соціальну реінтеграцію та підтримку психоемоційного здоров'я протягом всього процесу. Завершується цей процес досягненням стабільного психоемоційного стану, готовності до повернення до професійної діяльності або ефективної соціальної адаптації, з постійним моніторингом та коригуванням реабілітаційного плану відповідно до потреб військовослужбовця

Сформульовано авторські визначення:

адміністративно-правові засади діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців - це система норм адміністративного права, що регулюють організацію, повноваження та взаємодію органів державної влади, військово-медичних та медичних установ, реабілітаційних центрів та інших суб'єктів, які надають комплексні медичні й психологічні послуги для відновлення та адаптації військовослужбовців до мирного життя;

принципи діяльності суб'єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації – це сукупність фундаментальних правових, організаційних та етичних засад, що визначають порядок, умови та механізми функціонування органів державної влади, медичних, реабілітаційних та інших установ, залучених до процесу медичної та психологічної реабілітації.

Систематизовано та деталізовано склад суб’єктів забезпечення медичної та психологічної реабілітації

Класифікація суб’єктів (три групи)

1. ті, які здійснюють організацію реабілітації військовослужбовців або сприяють її реалізації;
2. отримувачі реабілітаційної допомоги (самі військовослужбовці, члени сімей);
3. надавачі реабілітаційної допомоги військовослужбовцям.

Розширення кола суб’єктів та контроль

- Кадрово-наукове забезпечення (університети, наукові установи);
- Елементи контролю якості й захисту прав:
  - Офіс Військового омбудсмена;
  - Радник-уповноважений Президента з питань реабілітації учасників бойових дій.

Практичне значення

Поділ адміністративно-правових форм діяльності публічної адміністрації у сфері реабілітації

Правові форми діяльності

- нормотворча діяльність;
- укладення адміністративних договорів;
- правозастосовна діяльність;
- організаційно-розпорядча діяльність;
- контрольно-наглядова діяльність;
- звернення громадян.

Неправові форми діяльності

- інформаційно-консультативна діяльність;
- організаційно-розпорядча діяльність;
- планово-прогнозна діяльність;
- міжвідомча та міжнародна співпраця.

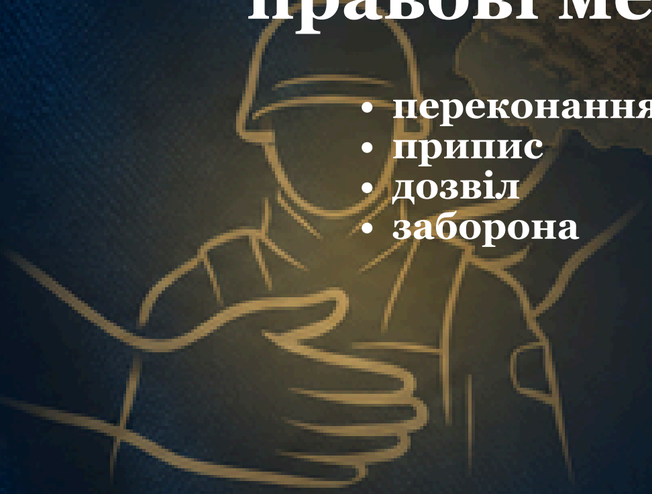
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Класифіковано адміністративно-правові методи діяльності публічної адміністрації у сфері реабілітаційної політики

1

правові методи

- переконання
- припис
- дозвіл
- заборона

2

організаційні методи

- планування
- прогнозування
- координація
- контроль
- моніторинг

3

економічні методи

- фінансування
- матеріальне стимулювання
- державно-приватне партнерство

Запропоновані зміни до законодавства

З метою удосконалення наявного правового регулювання реабілітації у сфері охорони здоров'я пропонуємо доповнити статтю 5 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» новими принципами:

- Травмоорієнтованість – забезпечення реабілітаційних заходів з урахуванням психологічної та фізичної травматизації військовослужбовців, ветеранів та осіб, постраждалих від бойових дій, з метою недопущення ретравматизації.

- Координаційна взаємодія – інтеграція медичних установ, соціальних служб, психологічних служб, громадських організацій та інших суб'єктів у єдину систему реабілітаційної допомоги.

- Реінтеграція – спрямування реабілітації не лише на відновлення здоров'я, а на повне повернення особи до суспільного життя, включаючи соціальну адаптацію та професійну діяльність.

- Адаптивність – здатність системи реабілітації оперативно реагувати на умови війни, збільшення кількості поранених, зміну безпекової ситуації та застосовувати гнучкі організаційні моделі.

викласти пункт 27 Постанови Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2022 р. № 1338 «Деякі питання надання психологічної допомоги ветеранам війни, членам їх сімей та деяким іншим категоріям осіб» в такій редакції:

«27. До складу мультидисциплінарної команди, що надає комплексну медико-психологічну допомогу ветеранам війни, членам їхніх сімей та деяким іншим категоріям осіб, повинні входити щонайменше п'ять осіб, зокрема обов'язково:

1. лікар-психіатр;
2. лікар-психотерапевт або лікар-психолог;
3. психолог;
4. фахівець із соціальної роботи (соціальний працівник або фахівець із соціального супроводу);
5. фахівець з реабілітації (у тому числі лікар з фізичної та реабілітаційної медицини або інший реабілітаційний спеціаліст відповідно до потреб отримувача послуг).

Координацію діяльності мультидисциплінарної команди здійснює кейс-менеджер з надання психологічної допомоги, який є обов'язковим членом такої команди.

Залежно від індивідуальних потреб отримувача послуг до складу мультидисциплінарної команди можуть залучатися інші фахівці відповідного профілю.

Фахівці, залучені до складу мультидисциплінарної команди, не можуть входити до складу більш як однієї мультидисциплінарної команди.»

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Дякую за увагу!

